

13. HEMATOLOGIE

Otázky lékaře a odpovědi pacienta

Hodgkinův lymfom (*Text 1*)

Plazmocytom (*Text 2*)

Vaskulitida (*Text 3*)

Pacient s akutní myeloidní leukémií (*Dialog*)

Pacientka s vaskulitidou (*Poslech*)

Kazuistika

Poslech

Otázky lékaře a odpovědi pacienta

AUDIO_13_01_01

Kouříte? Odkdy a kolik cigaret denně?

Kouřím od dvaceti jednu krabičku denně.

Kouřím jen příležitostně. Jsem sváteční kuřák.

Nikdy jsem nekouřil. Jsem nekuřák.

AUDIO_13_01_02

Pozorujete nějaké změny na kůži?

V poslední době se mi dělají podlitiny.

AUDIO_13_01_03

Kdy jste si všimla, že máte zvětšené uzliny?

Teprve nedávno.

Pozoruji to už delší dobu.

AUDIO_13_01_04

Krvácíte někdy z nosu?

Ano, každý druhý den.

AUDIO_13_01_05

Krvácejí vám dásně, když si čistíte zuby?

Ano, mám s tím problémy, už jsem si koupil speciální zubní pastu.

AUDIO_13_01_06

Svědí vás kůže?

Ano, svědí mě celé tělo.

AUDIO_13_01_07

Dělají se vám modřiny víc než dřív?

Modřiny mám teď všude.

AUDIO_13_01_08

Měl někdo ve vaší rodině problémy s krvetvorbou?

Ano, matka měla anémii.

AUDIO_13_01_09

Léčil se někdo z vaší rodiny na hematologii?

Ano, otec se léčil s akutní leukémií.

AUDIO_13_01_10

Bolí vás klouby? Jaké klouby vás bolí?

Bolí mě čím dál víc levé rameno.

AUDIO_13_01_11

Otékají vám klouby?

Ano, hlavně klouby na rukou.

AUDIO_13_01_12

Míváte zvýšenou teplotu?

Občas mám teplotu kolem 37, 8.

AUDIO_13_01_13

Hubnete?

Ano, za poslední měsíc jsem zhubla skoro šest kilo.

AUDIO_13_01_14

Potíte se?

Docela tím trpím, zpotím se při sebemenší námaze.

Potím se hlavně v noci, probouzím se úplně promočený.

AUDIO_13_01_15

Jste hodně unavený?

Ano, hodně. Pořád se mi chce spát.

Jste hodně unavená?

Někdy nemám ani sílu uvařit nebo dojít na nákup.

AUDIO_13_01_16

Cítíte větší únavu než dřív?

Ano, poslední měsíc je to horší.

Spojte sloupce.

1. Dělalí se vám modřiny?	A. Ano, když si čistím zuby.	1. G
2. Otékají vám klouby?	B. Skoro deset kilo, všechno je mi velké.	2. E
3. Máte zvýšenou teplotu?	C. Kvůli svědění nemůžu spát.	3. F
4. Krvácejí vám dásně?	D. Myslím, že moje babička. Měla leukémii.	4. A
5. Všiml jste si, že máte zvětšené uzliny?	E. Mám oteklé klouby na ruce.	5. H
6. Zhubl jste v poslední době?	F. Večer mívám kolem třiceti osmi.	6. B
7. Léčil se někdo z rodiny na hematologii?	G. Ano, mám je hlavně na nohách.	7. D
8. Svědí vás kůže?	H. Ne, to vůbec nevím.	8. C

Text 1

AUDIO_13_02

Hematologie

Hematologie je vědní obor, jenž se zabývá studiem krve a všech jeho složek. V klinické humánní medicíně je jeho hlavní náplní diagnostika a léčba onemocnění krve. Mezi onemocnění, kterými se hematologie zabývá, patří především: anémie, odchylky počtu bílých krvinek, poruchy hematopoetické kmenové buňky, myeloproliferativní onemocnění, lymfatické leukémie, Hodgkinův lymfom, nehodgkinské lymfomy, amyloidóza a poruchy hemostázy.

1. Doplňte chybějící slova.

2. Hematologie je vědní obor, jenž se zabývá studiem krve.

3. V klinické medicíně je jeho hlavní náplní diagnostika a léčba onemocnění krve.

- Mezi onemocnění, kterými se hematologie **zabývá**, patří mimo jiné anémie, lymfatické leukémie a Hodgkinův **lymfom**.
- Hematologie také léčí poruchy hematopoetické kmenové **buňky**.

2. Spojte sloupce.

1. vědění	A. leukémie	1. D
2. kmenové	B. krvinka	2. E
3. klinická	C. lymfom	3. F
4. nehodgkinský	D. obor	4. C
5. lymfatická	E. buňky	5. A
6. bílá	F. medicína	6. B

Text 2

AUDIO_13_03

Hodgkinův lymfom

Hodgkinův lymfom je systémové nádorové onemocnění. Nádorový proces zpravidla začíná v jedné lymfatické uzlině, odkud se šíří do sousedních lymfatických uzlin i do celé cirkulace. Objevuje se v kterémkoliv věku a jeho výskyt má dva vrcholy: druhé a třetí decennium a páté decennium. Onemocnění se většinou projeví nebolestivým zvětšením mízní uzliny nejčastěji v krční oblasti, v axilách nebo inguinách. Mohou se objevit i celkové příznaky jako B – symptomy (úbytek hmotnosti, horečky, noční poty), svědění kůže, slabost, únava. Vzácněji se může vyskytnout bolest v uzlinách po požití alkoholu. Při masivním postižení mediastina může být příznakem kašel či syndrom horní duté žíly. Pro diagnózu má rozhodující význam bioptické vyšetření uzliny. V histologickém obraze jsou diagnostické Reed-Sternbergovy buňky, přítomny jsou také Hodgkinovy buňky. Dle pokročilosti onemocnění určujeme čtyři klinická stádia. V terapii se uplatňují dvě léčebné modalita – radioterapie a chemoterapie. Při včasné a správné léčbě je prognóza onemocnění dobrá, 80% nemocných se vyléčí.

1. Doplňte do vět správné slovo.

zvětšení	vyskytnout	prognóza	věk	nádorový	projevit se
----------	------------	----------	-----	----------	-------------

Hodgkinův lymfom je systémové **nádorové** onemocnění.
Hodgkinův lymfom se objevuje v kterémkoliv **věku**.
Onemocnění se většinou **projeví** nebolestivým **zvětšením** mízní uzliny.
Po požití alkoholu se může **vyskytnout** bolest v uzlinách.
Při včasné a správné léčbě je **prognóza** onemocnění dobrá.

2. Spojte sloupce a vytvořte správná spojení tří slov.

bioptické	nádorové	choroby	bioptické vyšetření uzliny
dobrá	vyšetření	mezihrudí	dobrá prognóza choroby
klinická	postižení	onemocnění	klinická stádia lymfomu
systémové	prognóza	uzliny	systémové nádorové onemocnění
masivní	stádia	lymfomu	masivní postižení mezihrudí

Text 3

AUDIO_13_04

Plazmocytom (mnohočetný myelom)

Plazmocytom je nádorové onemocnění postihující převážně osoby vyššího věku. Maligní proliferace vychází z B-lymfocytu na úrovni jeho diferenciaci v plazmatickou buňku. Maligně transformovaný plazmocyt je základem buněčného klonu, který produkuje identický imunoglobulin. Obvykle se nachází v kostní dřeni, kde destruuje kost.

Dominantním příznakem bývá bolest, nejčastěji v zádech nebo žebrech, vázaná spíše na tělesnou aktivitu. V nádorově infiltrovaných kostech může docházet k frakturám. Prvním příznakem může být i

selhání ledvin při tzv. myelomové ledvině (paraprotein, zejména lehké řetězce, působí neurotoxicky). Kvůli chybění normálních Ig bývá zvýšená incidence infekcí.

Zásadní význam v diagnóze má průkaz přítomnosti monoklonální gamapatie vyšetřením elektroforézy séra a moče, dřevňová plazmocytóza a nález osteolytických ložisek ve skeletu.

Základní léčebnou metodou je chemoterapie. Dalšími léčebnými možnostmi je radioterapie či transplantace kostní dřeně.

1. Spojte sloupce.

2. vyšší	A. aktivita	1. C
3. kostní	B. metoda	2. F
4. buněčný	C. věk	3. E
5. tělesná	D. ložisko	4. A
6. osteolytické	E. klon	5. D
7. léčebná	F. dřevň	6. B

2. Doplňte do vět slova ve správném tvaru.

docházet	selhání	léčebný	nacházet se	bývat
postihovat				

- Plazmocytom je nádorové onemocnění postihující převážně osoby vyššího věku.
- Dominantním příznakem **bývá** bolest, nejčastěji v zádech nebo žebrech.
- Maligně transformovaný plazmocyt **se nachází** v kostní dřeni, kde destruuje kost.
- Při tzv. myelomové ledvině může být prvním příznakem **selhání** ledvin.
- V nádorově infiltrovaných kostech může **docházet** k frakturám.
- Základní **léčebnou** metodou je chemoterapie

Text 4

AUDIO_13_04

Imunokomplexové vaskulitidy

Vaskulitida je obecný název pro zánět krevních cév, který způsobuje poškození podle lokalizace cévních změn-kožní projevy, poškození nervové soustavy, kardiální poškození, poškození ledvin, plic a končetin. Patologické změny ve stěnách cév zahrnují jejich ztlustění, oslabení, zúžení či zjizvení. Vaskulitidy existují buď v akutní nebo chronické formě, a ve svém konečném důsledku mohou způsobit poškození důležitých vnitřních orgánů. K hlavním příznakům patří teplota, noční pocení, hubnutí a kožní poškození, kdy se na kůži objevují červené až modrofialové morfy. Wegenerovu granulomatózu provázejí změny na plicích (dušnost a hemoptýza) a v ledvinách (hematurie). Při Buergerově chorobě dochází k poškození končetin. Příznaky se zhoršují vždy po provokačních momentech, jako je tělesná zátěž, psychická zátěž a interkurentní infekce.

AUDIO_13_06

Dialog

Lékařka, pan Janeček (42 let)

Lékařka: Pane Janečku, posadte se. Co vás ke mně přivádí?

Pacient: Paní doktorko, poslední dobou mi často teče krev z nosu. Nejdříve jsem tomu nevěnoval pozornost, ale už to začíná být nepříjemné a taky manželka mi říká, že k vám musím zajít.

Lékařka: Jak dlouho už to pozorujete?

Pacient: Asi 14 dní.

Lékařka: Máte ještě nějaké jiné problémy?

Pacient: Taky se mi teď pořád objevují takové modřiny, vidíte tady a tady.

Lékařka: Chodíte do práce, pane Janečku?

Pacient: Chodím, pracuju na poště, ale i když to není nějak náročná práce, jsem po návratu domů strašně unavený, musím odpočívat.

Lékařka: Pane Janečku, budete muset přijít zítra ráno na odběr krve, uděláme vám krevní testy.

Přečtěte si text a následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

1. Pan Janeček trpí krvácením z nosu. P
2. Krvácení z nosu trvá asi 2 týdny. P
3. Pan Janeček nemá žádné modřiny. N
4. Pan Janeček je zaměstnaný na poště. P
5. Jeho práce je těžká. N
6. Pan Janeček dostal nové léky. N

AUDIO_13_07_1

Poslech

Lékař-hematolog, pacientka (paní Svobodová, 29 let)

Lékař: Dobrý den, paní Svobodová. Vítám vás tady, posaďte se. Přicházíte od své praktické lékařky kvůli chronickým bolestem, že?

Pacientka: Pane doktore, už si nevím rady. Bolí mě všechno. Klouby na prstech jak na rukou, tak na nohou. Pobolívají mě taky ramena.

Lékař: Jak dlouho si ty bolesti v kloubech uvědomujete?

Pacientka: Tak dva měsíce. Ale teď je to horší. Minulý týden mě hrozně bolely klouby a byla jsem tak unavená, že jsem nebyla schopná téměř nic dělat. K tomu se ještě přidala bolest chodidel.

Lékař: Brala jste nějaké léky?

Pacientka: Ano, vzala jsem si Iboprufen, protože jsem si myslela, že je to nějaká vleklá viróza. Ale léky mi stejně nepomohly, mám každý večer zvýšenou teplotu.

Lékař: Svědí vás kůže?

Pacientka: Ano, to jsem vám taky chtěla říct. Svědí mě celé tělo, v noci je to nejhorší, nemůžu spát.

Lékař: A pozorujete nějaké změny na kůži? Nedělají se vám modřiny?

Pacientka: Modřiny mám teď po celém těle, a to nevím, že bych se o něco uhodila.

Lékař: Prohmatám vám uzliny. Hm, uzliny na obou stranách krku jsou zvětšené. Všimla jste si toho?

Pacientka: Ano, ale nebolelo to. Říkala jsem si, že to mám od nachlazení.

Lékař: Paní Svobodová, kromě krevních odběrů a rentgenu plic vám uděláme biopsii z uzliny.

Pacientka: To je nějaký odběr, že?

Lékař: Ano, odebereme vám vzorek tkáně z nadklíčkové uzliny. Ten pošleme na histologické vyšetření. Na základě výsledků určíme diagnózu a zahájíme potřebnou léčbu.

1. Poslouchejte dialog a vyberte odpověď a) nebo b).

1. Paní Nováková má bolesti a) chronické b) akutní.
2. Paní Nováková má bolesti a) v jednom kloubu b) ve více kloubech.
3. Paní Nováková má večer a) zvýšenou teplotu b) horečku.
4. Paní Nováková trpí a) svěděním b) vyrážkou.
5. Paní Nováková má a) zvětšenou jednu uzlinu b) zvětšené obě uzliny.
6. Paní Nováková půjde a) pouze na odběry krve b) na odběry a na rtg.
7. Paní Novákovou čeká a) biopsie z nadklíčku b) biopsie z krční uzliny.

2. Poslechněte si dialog a doplňte do vět vhodná slovesa.

1. Jak dlouho si ty bolesti v kloubech **uvědomujete**?
2. Minulý týden mě hrozně **bolely** klouby.
3. **Pozorujete** nějaké změny na kůži?
4. **Prohmatám** vám uzliny.
5. **Odebereme** vám vzorek tkáně z nadklíčkové uzliny.
6. Vzorek **pošleme** na histologické vyšetření.

7. Na základě výsledků **určíme** diagnózu a **zahájíme** potřebnou léčbu

Kazuistika

Pacientka, nar. 1968, je od roku 1997 v péči Kliniky nefrologie pro prokázanou ANCA-asociovanou vaskulitidu typu Wegenerovy granulomatózy s víceorgánovým postižením (ledviny, plíce, střevo, kožní forma). V průběhu léčby trpěla závažnými infekcemi a respirační insuficiencí, jež byla léčena veškerou dostupnou terapií, přičemž dlouhodobou remisi navodila až biologická léčba. Stav lze k dnešnímu datu hodnotit jako kompletní remisi. Z dosavadního průběhu onemocnění lze bohužel předpokládat, že v dohledné době může kdykoli dojít k opětovnému relapsu.

Přečtete si text a následující tvrzení označte jako pravdivá (P) nebo nepravdivá (N).

1. Pacientka měla nejvíce postiženy ledviny. N
2. Během léčby neměla problémy s dýcháním. N
3. Pacientce pomohla biologická léčba. P
4. V současné době nemá pacientka žádné příznaky nemoci. P
5. Lékaři si myslí, že dojde k opětovnému vzplanutí choroby. P

TEST

Spojte sloupce.

1. Cítíte se unavenější než dřív?	A. Babička z otcovy strany měla anémii.	1. C
2. Kouříte?	B. Za minulý měsíc jsem zhubla čtyři kila.	2. D
3. Máte ještě jiné potíže?	C. Někdy ani nemám sílu se obléct.	3. E
4. Pozorujete úbytek váhy?	D. Už ne, přestal jsem kouřit před rokem.	4. B
5. Léčil se někdo z rodiny na hematologii?	E. Všude se mi dělají modřiny.	5. A

Doplňte slova ve správném tvaru.

krvácet	prohmatat	zvýšený	bolest
svědit			

Pacient mívá večer **zvýšenou** teplotu.

Lékař **prohmatá** pacientovi uzliny na krku.

Když si čistím zuby, **krvácejí** mi dásně.

Šel jsem na hematologické vyšetření kvůli chronickým **bolestem**.

Svědí mě celé tělo, nemůžu kvůli tomu spát.

Spojte části vět.

1. Diagnózu určíme	A. dlouhodobou remisi.	1. C
2. Vaskulitidy se objevují	B. v jedné lymfatické uzlině.	2. D
3. K bolesti kloubů se přidaly	C. na základě výsledků histologie.	3. E
4. Biologická léčba navodila	D. v chronické nebo akutní formě.	4. A
5. Nádorový proces často začíná	E. i bolesti chodidel.	5. B